

KUN-SZT-MÁRTON és VIDÉKE

ELŐFIZETÉSI ÁRA:		4 kor.	
Egész évre	— — — — —	— — — — —	4 kor.
Félévre	— — — — —	— — — — —	4 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.			

MEGJELEN VASARNAP REGGEL.

Felolvas szerkesztő
CSANÁDY JÓZSEF.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy haasbó postaiorszónként 20 fillér.
NYILTELER sora 1 kor. Hírói híresek sora 2 korona
Hirdetési díjak előre fizetendők.

A városok terheinek könnyítése.

Az országos nagy bajok és gondok között, melyek most az egész magyar közvéleményt lefoglalják, no feledekozzunk meg a szűkebb lojalis bajainkról, melyek között első sorban áll az óriási illetéktelek teher, amely a mi városunkat is nyomja. Nagyon helyesen fejtegette a mult hetekben Kossuth Ferenc a vidéki városok, első sorban a rendezett tanácsoknak sanjara helyzetét s óhajtanád, hogy fejtegetéseinek szemlele az intéző körök felfogásával párhuzamos legyen.

Hosszu és kizuelmes esztendőök óta huzódik a városi törvény ugye s nem tudunk vele zöld ágra vergődni. A rendezett tanácsú városok névleges autonómiaja már valóban tarthatatlan helyzetet teremtett. Nem autonómia ez, hanem kezres, melyben a foglyul ejtett rab „szabodon” tehet két lépést előre és két lépést hátra, de ebben is megakadályozhatja az ör: a vármegye. A rendezett tanácsú városok nemesak hogy megérették már arra, hogy a vármegye gondnoksága alól emancipálják őket, de fejlődésüknek egyenesen hátrányára van azon körülmény, hogy minden egyes dolgukba beavatkozhatik, minden egyes határozatát megsem-

misítheti egy közvetlen föltes hatóság, amely sok tekintetben egyuttal rivális is. A városi polgárság, mely az ó előjárót választja, rendelkezik legalább is annyi intelligenciával és itelő képességgel, hogy a város élére olyan embereket tegyenek, akik ott helyetük megállják. Ezt a kvalifikált, a város ügyeivel közvetlenül ismerős előjáróságot akkor dezavarálja a nem kvalifikáltabb elemekből alkotott vármegye háza, mikor neki tetszik és a kormány előtt is inkább latba jó az ó szava, mint a városoké.

E méltatlan helyzetből egyszer már végre ki kell szabadítani a városokat. Autonomiát követelünk, amely biztosítana nekünk, hogy sorsunkról éppen olyan joggal és hatáskörrel intézkedhessünk mint a szabad királyi városok. Amig ezt az autonomiát nekünk meg nem adják, addig szó sem lehet a vidéki városok intenzív fejlesztéséről. Folyton hangoztatjuk, hogy a vármegye osdi, korhadt, beteg intézmény, mégis ennek rendelik alá a modern élet lüktető szervét: a várost. Hát ebben a politikában igazán nincsen se logika, se ésszerűség.

Autonomiát nem akarnak adni, de terhet, azt bőséggel rónak ránk. Az állam feladatát képező közigazgatási, jogszolgá-

latási, adóbeajtási, közoktatási, közegészségügyi, utfantartási, katonaszállásolási és egyebb terhek orozallárszét a mi nyakunkra szózzák és főleg e terhek sulya alatt nyögnek a vidéki városok, melyek közül több száz percentsal nagyobb pótdadót kénytelen kivéni. Hát ezeket a terheket, vagy azoknak legalább logizáságtalanabb részét mikor vesszük már le rólnak? Éltünk, halunk, dolgozunk az államért — a községnek csak a maradékot juttathatjuk.

Ellenben amiből egy kis jövedelmünk lehetne, a fogyasztási adókra, a regalékra, a vámokra rátette kezét a hatalmas állam. Irtoztatón feleslegiázzák a bor és sör árát, amivel azt érik el, hogy a szegény nép komisz, vízzel és spirítusszal készített pálinkát kénytelen inni még most is, amikor már van sok és jó magyar bor. A pálinkából rémséges haszna van a mélyen tisztelt finansziszteriumnak, ellenben a mi néptünk züllik és pusztul!

Ha mindezen nagy bajok orvoslására vállalkozik az új kormány, akkor korszakalkotó, nemzet fenntartó munkát végez.

Erdei Dezö.

TÁRCZA.

A rabszolga.

Hermann Essásiás a híres tudós, egyike volt azoknak, akiknek a neve sohasem mulhatik el anyatonalans is nem törlődhetik ki a történelemből.

Minden egyes munkája fejezet volt az emberi haladás és művelődés történelmében. Áldásos munkásságáért azók közzé sorozták, akiket — mint a nemzet halhatatlan nagyjait — közszeretett, bmulás, szinte imádat vett körül.

Természetes dolog, hogy lépésait, életének minden mozzanatát közfgyelem kísérte és általános volt a sajnálkozás, mikor a híres tudósról kiderült, hogy a legboldogtalanabb családi életet kell végig élnie. Évtizedekkel öregebb volt az az asszony, aki pokollá tette Essási ur életét.

Boldog volt Hermann olyankor, ha valami ürügy alatt meg tudott szökni a családi tühély mellől s vagy egy kedélyes kis korezmában, vagy a klubban tarokkozva, barátai közt tölthessen el az időt, mindaddig, míg a család őráhászanti keresés után reátalálva tudára adta, hogy a nagysága sürögősen háza hivatja.

Vérig tudta ez az asszony Hermann boszszantani. Elég volt egy-egy nem tetsző szó s már készen volt a családi perpatvar egyik legrosszabb példányra. A jó öreg tudós pedig türte mindent anélkül, hogy valaha zokszóra nyílt volna az ajka. Tudta, hogy ugyis hiába minden panasz, minden ellenkezés. A csendes türelem s a megoklás által keltekezett becsú nyagosság használhatta neki csupán.

Ez a megadás annyira ment a legutolsó időkben, hogy Hermann állandóan ott hordta a kabátja zsebében a felesége kedvence parfümjét, nehogy összevegye rajta a füst szagot, papucset hozott fel a szobába lépés előtt nehogy bepiszkolja a szőnyeget, maga szaladt az orvos-

ért, ha ónagsága ájldozda, halálos fájdalomhoz illő hangon jelentette ki, hogy migrene van. Egszóval ukorvete mindazt, a mit a legreményesebb papucs utalom alatt álló embernek a békeség kedvéért el kell követnie.

Egy szép napon azután bevonták fekete postóval a nagy ház kapuját. A „sárkány” mint a hoganyan a mi tudósunk szólította az ó kedves életparját, elszállt magasabb és jobb tájakra. Hermann fekete ruhát öltött fel és egész nap mást se csinált, mint vagy megilletődöttten állt a koporsó előtt, vagy fogadta a részvétnyilatkozók nagy tömegét.

Mikor ezek gyászoló részvétel mellett elindult a megdolgolást az utolsó útra, Hermann bizonyos elmtalossággal nézte az egész gyászompárt. Csak a mikor lehullottak az utolsó görögnyök akkor kezdett gondolkodni, mi is lesz ezután.

Állg tudta elképzelni, hogy is fog lefolyni az ó életének hátra lévő része. Ó a ki eddig foglyul volt most szabad lett s az legteljesebben értelmében. Nem kell azután orvostárs szaladnia, ott tölti el az idejét, a hál ókarja, azt tesz a mit akar.

Másnap már hajnal tájban került háza, a sáros utcáról piszkos cipzőkkel. Az első pillanatan megakartja tenni a szokásos övintézkedéseket, a másik pillanatan azonban már eszébe jutott, hogy most már minden szabad.

Kimondhatatlan lelki gyönyörűséggel ment azután be a szobába szivarral a szájában, kéjlel törölte bele a lábát a drága szmynna szőnyegbe s ráve verte a szivarja hamuját éppen a szalon asztalára.

Néhány bétig beállt az öreg a legvárhadzettebb lampa közé. Nap-nap után a hajnal vette haza. Szinte tobzódott a szabadságban.

Később azután végre lett mindennek. Megunta mindzét. Ugy járt, mint a fiatal gyerek a

ki egyszerre beleesabudal a szabad életbe s a megcsomórléng élezi azt. Beállt újra a rendes életű, szolid emberek közé. Újra éret volt rajta a régi megoklás érzése a legaprókekosabb dolgokban is.

Egy szép napon pedig megtörtént az a furra dolog, hogy Hermann Essási ura megcsomolt, elvette a házerőtörményt s a ki már erősen benne járt a negyedik X-ben.

Az új asszony csak annyiban különbözött a régítől, hogy — természetesen az egy nevezett mézes hetek elmulatva — még komiszabbul balt az öreggel, mint az előd. Mézes reszletek szivarokat ki a napvilágra arról a családi életéről, a melyben aztán része volt.

A kavéhás asztala mellett, a mi imádozt mesterünknek a szomorú esete szüntén szoba került. Mindannyian lehangoltsággal teljel bámulattal gondolkodtak a felett, hogy miként is tudta ilyen másodkú nülésére reá szani magát az öreg, a mikor már az elsővel is úgy megjárta.

Mikor hangosan is kifejezést adtunk ezen gondolatainknak, a társaság nesztora, a ki valankor a latin nyelv kiváló tudományára oktatótt, az utóbbi időben pedig élettapasztalatokkal telt megöregyessékekkel látott el bennünket, oldotta meg a rejtélyt.

Tudjátok nek — mondotta — a régi rómaiaknál nem egyszer megtörtént, hogy egy-egy feleszabodított rabszolga sehogyan sem tudta beletelni magát a szabad ember életmódjába. Egész életében hozzászokott a szolgasághoz, szinte vérvé vált ezen érzés. Életszükségéhez hasonló érzés hajtotta, hogy újra urat, parancsolót kezesen magának. Mondhatom nektek fuk, hogy ha hinnék Buddha tanában és így a lélekvándorlásban azt vélném, hogy Hermann Essásiás is egy ilyen rabszolga lelket örökölte . . .

Szandy Károly.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Kunszentmárton község képviselőtestülete 1903. évi november hó 29-ik napján vagyis vasárnap délelőtti 9 órakor a községálla tanácsmunkában rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A községi pénztár 1901. évi számadásának a vármegye által való jóváhagyásának bejelentése 2. Az egyéltől való községi adó kiadások a vármegye felé való befizetéséről az elrendelő feljegyzése 11561 koronának felvétele a vármegyei határozat 3. A községi tegla-cserép üzlet kezelése tárgyalás tárgyú határozat. 4. Az iskolai tanácsok beszámolója elrendelő vármegyei határozat 5. A központi iskola tanácsának két ártányi kiadása tárgyban bővizgazgatási bizottsági határozat. 6. Papp Péter es királyi bírói helyettes kiapjaitási adata megállapítása. 7. Ötlenkés 5. koronájával. 7. A közvetlen adófizetők adó minimumának felmérése tárgyban a közigazgatási bizottsági határozat bemutatásik.

— **Fegyelmi eljárás Nagy Zoltán adóügyi jegyző ellen.** Ismeretes olvasónk előtt, hogy a kunszentmártoni községi potadófőkönyvben történt javgatás, illetve hamis bejegyzés miatt szerkesztők feljelentést tett az adóügyi osztály ellen. Ebben az ügyben a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat befejezték. A tisztai alsó bíróság véghatározata által 3298.1903. sz. alatt hozott véghatározattal most Nagy Zoltán adóügyi jegyző ellen az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-a a pontja alapján a fegyelmi eljárás elrendeltetett. — Várakozással nézzük a fegyelmi eljárás befejezése elé.

— **A tűzoltók Katalin-bája,** mely folyó hó 21-én lett Szilveszter vendéglőjében megtartva, a várakozásom fölül rosszul sikerült. Összesen hét leányka jelent meg a mulatságnak, kik azután meglehetősen a mulatságot, mert a sok táncra öcs fiatalságból nem hagyta őket egy pillanatra sem pihenni. — Hat csak ennyit érdemeltek meg tűzoltóink a „farsággal teljesített munka után”? — Az anyagi sikert azért megis megfizethető az adóköző bőkezűsége. Már-már felő volt, hogy tűzoltóink alaposan ráfizettek a mulatságra, a mikor egymástól jöttek a felülfizetések. — A mulatságon jelen voltak a szónokok: Belezay István, Benek István, Jordan Imréné, Kozsmáry Miklósné, Molnár Ignác, Szűcs Lajosné, öv. Trincz Vilmosné és Zsibrita Istváné. — Leányok: Belezay Ilonka, Benek Mariska, Kozsmáry Ilonka, Molnár Erzsike, Szűcs Mariska, Trincz Ilka és Zwanzigen Leopoldina (Bees). — A mulatságon felülfizetett szívesek voltak dr. Talányi Ottó, öv. Trincz Vilmosné és a Magyar-Francozia biztosító társaság 10-10 kor. Vermes Etil 8 kor, 40 fill. Zsibrita István 7 kor., Dósa József 6 kor., Mátyás Lajos és Kurtz János 4-4 kor., Biro József 2 kor, 40 fill., Kiss Ernő, Gyollay Matyás, Horváth István, P. T. és Erzsike 3-2 kor., Klein Adolf 1 kor 60 fill., Lukács Andor 1 kor, 40 fill., dr. Neuberger Márk, Kálnai Dezső, Wolf Dező, Balog Mór, Sárosy Nándor, Molnár Ignác, Sarkadi Béni, Caribus József, Kozsmáry Miklós, Garay György, Oláh András, Józsa J. József, Bozskó Kálmán, N. N. Papp Kálmán, Frank József, Király Imre, Walter Ignác, P. Kovács Gérgely, Rosenberg Mór, Császár Károly, Andorov Pál és Balla Antal 1-1 kor., Neumann Armin, J. Jordan Imre, Kovács Antal és Szanto Agoston 0-40 fill., Faezaks Andras, Singer Béla, Vár. Andras, Takacs Péter, Hegedűs Mihály, Takacs Károly, Beeskó Kálmán, Benek István, Tömör István, Belezay István, Kovács Péter, K. Nagy Sándor, Gyollay Lajos, es Kovács Kálmán (Crikahaza) 40-40 fill., N. N. es Andrács János 30-30 fill., Kovács Mihály es Kias István 20-20 fillert. Összesen 107 kor, 80 fillert. — Tiszta jövedelem 82 kor 50 fillert. — Fogadják az adóközők a tűzoltó testület köszönetét.

— **Iparosok nyugdíjintézménye Szegeden.** A szegedi iparpartellátó a szegedi kereskedelmi es iparkamara kerületéhez tartozó iparpartellátóhoz felhívást intézett, melyben a nyugdíjintézet

megalkatása tárgyában esafelkötés, többszörösen hívja fel őket. A kamari kerület iparos részéről készült nyugdíj-egyesület alapszabályait a miniszterium jóváhagyta azrál a kikötéssel, hogy a megalkalukásuk 1000 tag szükséges. Az egyesület megalakulásának ez volt a gátja, mert eddig még csak néhány száz tag jelentek. Most így velük összetöbbször az ezer tagot.

— **Aki dupla napdíjat akar!** Dr. Bozóky Árpád feljelentést tett önmaga es társai ellen parbjavításig miatt. Ez ügyben folyó hó 26-án lett volna a szolnoki törvényszék előtt a tárgyalás megtartva. A tárgyalásan megjelentek dr. Neuberger Márk, dr. Svábó Lajos, Tóth Matyás es Nagy Zoltán. A fordított dr. Bozóky Árpád nem jelent meg, miért is a tárgyalási elnök felszólította a megjelenteket, hogy napdíjakat es költségeiket számítsák fel dr. Bozóky Árpád ellen. Nagy Zoltán rögtön késznek nyilatkozott a napdíj es költségek felszámítására, de egyik a megjelentek közül azt mondta:

— Kérem elnök úr, hiszen mi valamenynyen vádlottak vagyunk!

Elnök: (Nagy Zoltánhoz) Hát akkor mit akar maga?

Nagy Zoltán: Kérem, engem dr. Bozóky Árpád úr büszkén vall kebelbarátjának.

Elnök: Az már más!

De azért nem hagyta a díjakat felszámítva. — Hát ha még azt tudta volna, hogy Nagy Zoltán adótszállított be Szolnokra s Kunszentmárton községtől ezért megkapja a napdíjat es költségeit...!

Hát bizony jó is lett volna egy füst alatt két napdíjat es költséget felvenni, ha mindjárt az egyik a „kebelbarat” bőrére ment volna is!

— **A Horgony Pain-Expeller** (Richters Linimentum Capscii comp.) igazi nepszér ház szerre lett, mely számos családban már több mint 34 év óta mindig készletben van. Fárfájás, csipofajdalom, fejfájás, köszvény, csuszán stb. nel a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsolés mindig fájdalomcsillapító hatást idétek elő, sőt járványkórnál, minő: a kolera es hányhás-folyás, az alstennk Pain-Expellerrel való bedörzsolés mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziser jó eredményel használtott az influenza ellen es 80 f. l. k. 40 f. es 2 k. artban a legelső gyógyszerárban kapható, de bevarias alkalmával mindig határozottan: „Richter-fele Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-fele Horgony-Liniment” et tessék kermi es a „Horgony” védjegyre figyelni kell.

— **Lengyelország.** A júliusi forradalom híre napok alatt végig röplött egész Európán. A lengyelök büszkén neveltek magukat a Kelet francziának. A francia nyelv is nagyon el volt köztük terjedve. Sok műveltségi kapocs is fűzte őket az igazi forradalmi nemzethez. A júliusi forradalom híreire megmozdult náluk minden. A lengyelök felkelésénél biztosra vették az orosz beavatkozást, s így a nagy háborút Francozarozás es a czár kőzött, a mely visszandja Lengyelországot függetlenségig. Epen az orosz hadi készülődés, mely azrál a veszélyeli fenyegetett hogy az országot muszka katonasággal szállja meg, a nemzeti hadakat pedig kilüfördte szájja meg, szükségese a forradalom gyors kitörését. Ezt a franczia titkos társaságok küldöttyei is siettettek, hogy megakadályozzák a muszka seregek nyugatra vonulását.

1830. december 10-ikére határozta el a carbonarik társasága, mely tagja közé számította a legelső táborokot es tisztet, a kiróster. De mivel a rendőrség több örszkeekből elfogott, siettek, hogy az egész terület kőzaga dőljön. November 29-iken este egy csapat ded es kadet beront a nagyhérez palotájába, leöl es örök ded es maga a kormányzó is csak nagy bajjal menekül hálokötésben. A munkások a mozgalomhoz csatlakoznak, a lengyel országok egy része is. Ez elleneköz erodeseket megöltek. Efel után Konstantin kihívta az orosz örséget es Varsó minden raktaivar es hadi készletvel a forradalom vezetőinek hatalmába jutott.

A lengyelök szabadságharcával foglalkozik részletesen a Nagy Kepes Aláírótent most megjelent 302. füzet.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Katalin Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a Mór, írja is. Egy gazdagon illusztrált kötet ár díszes felbőrkötésben 16 kor.; fizetékent is kapható 60 fillertel. Megjelen minden heten egy füzet. Kapható a kiadoknál (Róval Testvérek Irodalmi Intezet Reszevnyitársaság) Budapest, VIII., Útút-ut 18 sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletfizetés is.

— **Kivonat az allami anyakönyvből.** Nov. 21-28-ig születtek: Gulyás Katalin, Bótd János, Kiss Andras, Szanto Márton, Kiss János, Neuberger Lórá. Házasságot kötöttek: Papp István es H. Hegedűs Mária, L. Kovács Antal es László Rozália, L. Kovács Lázár es Barna Ilona, Sánta Balázs es Róvics Franciska, Kovács Gyula János es Gulyás Erzsébet, László Imre es Kaifás Rozália, Papp Antal es öv. Köszö Mihály-né szül. Katona Erzsébet, Dóka Róbert Dező es Zónai Anna. Meghaltak: Nagy Erzsébet 16 éves Nagy Gáspár 52 éves, Szászky József 9 éves Csik József 60 éves, Tóth György 4 éves, Dürög Mária 6 éves.

CSARNOK.

Egy leánynak.

Látd, te kis szőke leány,
Nem te vagy az első habám.
Nem csak léged csókolhatlak
Büfogató forró ajkaim.
Dél van már az én szivemben
E te s tevedben hán szellem...

Leszállt a hold nyugovóra,
Ébredt a pisztorfő.
Te a boldogságnak uszátkész
En a boldogtalanságnak.
Nem úgy érek, nem úgy luttam,
Mint a csókok mámorában.

Ó, a csókok mámorában
A reginek a karjában.
A reginek, az elsőnek,
Aki már nem ismer engem,
Akit én sem ismerk már,
Akit igazán szerettem.

Szőke leány, szőke leány,
Ne legyél te az én habám.
Kerülj engem, felejtj engem,
Nem szorj a szememre vádat.
Ami boldogság teneked,
Az én nekem sóter bánat.

Szombatos Elemér.

Gyilkos a várbán.

Estszületű után a komáromi öregvár előtt elterülő angolokert egy különös kis öreg ember kullogó keresztül a vár kapu fele. Alacsony, zömök, szélesszáll de pupohátú s görbvelű emberke volt, szürke ruhája dő-déb módon lógott róka, szemére hosszú kalapja alól jóformán csak piszkoskőzre szakította látszott ki. A lábán valami papusfelét hordhatott, mert a lépése nem kopogott, csak a porond eszkudult meg néha, meg az avar-lével zörgött, amint lomhán emelte a lábát.

Az az óra már elmúlt, ameddig a közőség szabadd járhat az öreg váron keresztül, a várkapu előtt ott állt az eszknaká kirendelt haka-örsem, szuronyos puskával a vállán. Amint meglátta a közőleg, szürke alakot, rakiáltott:

— Alj, ki vagy!

Az öreg egykedvelően kullogott tovább, egészen a kapu fele. A baka ére szabály szerint lekapta puskáját s egyet lépve előre möggyeszer rakiáltott a közőlegre:

— Alj, ki vagy!

Az öreg változatlan egykedvűséggel lépett előre még egyet. Ott állt már egészen szemben a bakával s mielőtt az harmadszor is rakiáltotta volna, kinyújtotta kezét a puska csőve felé...

II.

Éjfélkor az orjarat, amely a felváltást végezte, az öregvár setatér felől leve kapuja előtt álló őrszemet arcal a földön fekvő találta. A járat-vezető hadnagj megdöbbenve lépett hozzá s megrögzte. A baka nem mozdult. Kiderült, hogy

a bakának oka volt-e nem mondani: a feje hátul kászáló volt összezuromva valami irratásos csapással, amely a eskőjáték is végig kéregeteztetete. Mellette ott hevert a manicheire, annak az agya csupa vér, meg agyvelő, azzal sújtottak agyot.

Az eset óriási felhúnta keltett az egész várban. Hogy volt lebeteges, hogy a baka nem lőtt, mikor látta, hogy valaki ellenséges szándékkal közeledik feleje? És micsoda erejű emberek kellett lenni annak, aki képes volt kezéből kiragadni a puskát, meg mielőtt lőhetett volna? Ki volt a baka gyilkosa, honnan jött, hova lett s mit akar?

A szegény baka rémes halálának a szenzációja még el sem csillapodott egészen, amikor újabb iszonyú gonoszoktól híre rírtottat fel a várat. A nagy varázsváros kire kerektek egyikeben kora hajnalban megint halva leltek egy bakát. Ezt is rettenetes módon gyilkolta meg, valami gonoszotól. A torka egészen keresztül volt harapva, a felső testéről rongyban szagzatva a te rutba. Bár ez az újabb gyilkosság a végehatásos módján egészen különbözött a másiktól, az orvosi vizsgálat mégis konstataált azt a tenyt, hogy ennek a végehatásához is óriási, szinte emberfeletti erő volt szükséges. S ebből azt következtették, hogy az újabb gyilkosságot is az előbbinek a tettese követte el.

Valamint kétségtelen volt az is, hogy a gyilkosnak benn kell tartózkodnia a várban, mert a vár közepén elkövetett gyilkosság felfedezése pillanatában rögtön elrendelték az összes kapuk bezárását s mikor a hajnal reggelre forogt meg nyitlak meg a kapuk sem az atjáró kőbűvés, sem a váról kikivánczoló bakak számára. S megkezdődött a vár átkutatása. Kikezestek minden kamazatát, átkutatnak pincéket, padlásokat, tárházakat, bejáratát a mély várakörbe s a magas, elhagyott bástyáktól, de sehol idegen emberre nem találta. A vár titkos folyosóját, cisternájának a levezető csövét is bejárta egy bizottság ... sehol semmi. A vagy elmenekült, vagy pedig — katona.

De még csak gyanuba sem tudtak venni senkit, mert az őregvárban benn tanyázó s amely is csakélyszónok katonaságban mindössze három ember legyen volt, akikből ki lehetett — de csak igen nagy képzelt tetszőséggel, — nézni akkor irratott erőt, amekkorára a két gyilkosság elkövetőjének okvetlenül szüksége volt. Az a három legény pedig véletlenül mindegyik olyan jóra való, becsületes, tisztességes fiu volt, hogy még a legények sem véttek.

A titok maradt titok, de elkövetkezett a nap amely véresebbre festette. Samson Gaspar, a negyedik század egyik legadmirálisabb altszeregye egy nap elűnt. Csak harmadnap találta meg a holttestét a vár egyik legelhagyottabb részén, a Vág felé eső bástyák legmagasabbján. A teste össze volt roncsova, a ruha lezsugorogta róla. S a hatalmas nagy ember be volt gyémósoltve egy szűk falhasadékba, olyan erővel, mintha géka-kárpaccsal verték volna oda be. Mígint olyan körülmények, amelyek a gyilkos rettenetes erejéről tanuszkodtak.

Ez a harmadik gyilkosság azt a legengerikusabb rendszabályokra kényszerítette a várparancsnokságot. A várkapuk éjjel-nappal zárva maradtak, egyes őrszemek nem állottak ki többé, hanem mindenholora legálább három ember, azokivül egész éjszaka külön őrszaktok érkáltak nemesek benn a várban, hanem a vár körül is, az árkokban és a sáncokban. Hiszen rettenetes, elképzelhetetlen dolgok volt az, hogy egy várban, ahol csupa fegyverkezű ember lakik, hol mindent a legelőbbsen megfigyelnek, egy elvetemedt gazember így titokban garázdálkodhassék.

III.

Az a külön őrszakt, amelyet Lóránth hadnagy vezetett, esti tizenegy órakor kúpta a főkapu s balra töle mindjárt arakodkedett a vár harmadfalát melysége főárkában. A bakak tőpoda dobnanással értek le az árkok fenekére s ott sorakozva, a hold hullány fényénél elindultak körútjukra. Amint az árkokat ahhoz a pontfőháza értek, ahol kanyarodni kellett, hogy a vár duni homlokzata alá jussanak, az élőkön haladó hadnagy halk hangon kiáltotta:

— Állj!

A monent rögtön megállt s a bakák kíváncsian tekintettek előre. Szemben velük, az árkok fenekén egy furcsa kis őreg ember jött. A sápkája melyen a szemébe volt hauer, görbe lábával egykedvűen kullogott előre. A hadnagy felémelte a kardját s rákiáltott:

— Állj, ki vagy!

A kis őreg ügyet sem vetett a kiáltásra, hanem csak ballagott előre. Lóránth hadnagy erre neki szegozte a kardját s meg egyszer rákiáltott:

— Állj, ki vagy!

Az őreg változatlan egykedvűséggel lépett előre még egyet. Ott állt már egészen szemben a hadnaggyal s kinyújtotta kezét a kardja felé.

Ebben a pillanatban menyődgerszerű ropogással szólalt meg két manicheer s a furcsa őreg ember irratózott, velőgik ható lüvetessel bakát előre, arecal a földre. Mind a két gölyő ájtarta a mellét. Fel perc alatt halott volt. Azaz hogy dögölt. Mert mikor a bakák odarohantak hozzá, hogy közérőlt megvizsgálják, csakhamar észrevették, hogy nem ember, hanem majom, abból az óriási fajtából való amelyben nyolc ember ereje lakik.

Később kiderült az is, hogy honnan került a várba. Az Asperugi-cirkusz tulajdonosa az állatait hajón szállította Bécsből Budapestre s a hajóról a gorillának éjjel sikerült megszöknie. Úszva kimenekült a partra, ahol egy parasztembert agyonvert s a majmok csodálattal ösztöneivel elvette a ruháját. Ugy botlott aztán be a komáromi várba, ahol a három rettenetes gyilkosságok elkövette, cél nélkül, csupa vérontó kedvűből. Nappalra valami magas fa tetején húzta meg magát, a fákat senkinek sem jutott észbe akutatni, azért tudott anyai ideig benn lapfangant a várban észrevétlenül.

Cholnoky Viktor.

Közgazdaság.

A pénzüzetek belső ellenőrzése.

A pénzüzetek köröibein belső megzalom fejlődött ki a belső ellenőrzés állandóra és tökéletesebbre tétele érdekében.

Hogy ez a cél pusztán a felelőgyelő bizottság szervezésének reformja után el nem érhető, az rég tudott dolog. A felelőgyelő bizottság állandó ellenőrzést nem gyakorolhat, a könyvek időnkénti megvizsgálása, a vagyroneszek estről-estere való számbavetele pedig még akkor sem biztos eszköze a leplezett visszártásoknak felderítésének, ha a felelőgyelő bizottság szakértőkből áll és ezek ellenőrzésbeli feladataikat a legteljeskörűen teljesítik. Szó volt az állami ellenőrzés beállításának szükségéről is; de felelőgyelő bizottságok teljesítik az állami razzorok sem igen érhetőnek el nagyobb sikereket, mint a felelőgyelő bizottságok.

Ezeknél fogva ma már közhelyjárt képez az állandóan működő ellenőrző apparátus beállítása, amely nagyobb pénzüzeteknek ellenőrző osztály szervezéséből, kisebbeknek szakértő ellenőrző alkal-

mazásából állana. Legelőször K o r m o s Alfréd, a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője lépett ki a kezdeményezés terére és több kiváló szakértő közreműködésével hozzáfogott egy a pénzüzetek belső ellenőrzését tárgyzó terjedelmes mű megírásához. E célból ő és munkatársai összegyűjtötték a küll- és belföldi szakirodalom e tárgyú termékeit, körutakat tett a hazai pénzüzetek ügykezelésének, ellenőrzésének s az e tekintetben mutatózó hiányoknak tanulmányozása végett, beszerzte a bel- és külföldi kiválóbb pénzüzeteknél alkalmazásban levő kezelési és ellenőrzési szabályzatokat, ügyviteli, számfeljesítési, ellenőrzési nyomtatványokat stb. s mindennek egybevájtása és tanulmányozása után szerkesztette meg a pénzüzetek belső ellenőrzését tárgyzó műt, amely közelebb sajtó alá kerül s e részben hazai irrodalmunkban uttörő lesz. (Előzetes megrendelések a Magyar Pénzügy szerkesztőséghez Budapest, Almásy-ter 2 sz. a. intéződének.)

A könyvben megismertetőndő ellenőrzési rendszert követeli az ellenőrzés a kezeletől való teljes különválasztást, ellenkönyvek vezetését, a pénztári utalványok két-két példányban kiállítását, a napi zárlatoknál és az időnkénti váratlan vizsgálatoknak a független ellenőrző osztály által való teljesítését stb. Mindezekre vonatkozólag a mű tizenöt utbaigazításokat ad és pedig a pénzüzetek üzletköreinek minden egyes ágazatát tárgyzó állandó ellenőrzésre nézve.

A Magyarországi pénzüzetek országos szövetségének előkészítő bizottság szinten felvette a szövetség alapszabálytervezetbe az ellenőrzés ügyét. A szövetség oly szakértő revizorokot fog gondoskodni, akik az egyes pénzüzeteket ügykezelés, könyvitelést számadásait behatóan megvizsgálják s utbaigazításokat adnak a helyes kezelésre és ellenőrzésre nézve.

A román jellegű pénzüzetek szövetségének Nagyszababben közelebb megtartott értekezlete szinten behatóan foglalkozott az ellenőrzés kérdésével s az állandó belső ellenőrzés beállításának szükségességét mondtotta ki. A szövetség állandó bizottsága ambuláns szakértő könyvvezetőből a kisebb pénzüzeteket, kívánatra a nagyobbakat is, a könyvek megvizsgálása végett sorra megjutgatják.

Végül meg kell jegyeznünk, hogy számos pénzüzetnél az állandó intern ellenőrzés már is be van állítva, minél fogva bátran állíthatjuk, hogy hazai pénzüzeteknél a lehető teljes biztonságot nyújtják a betevők és részvényesek vagydonások tárgyában és e tekintetben a sokszor hangzatosított állami felelőgyelő szükségessége teljesen elcsik.

Kiadó-trialgónos

ÉVY. CSANÁDY JÓZSEFNE.

(Oh juj!	Köhögés, rekedtség és elyaktakadás ellen egyes és biztos hatások	Éljen!
	Egger mellpasztüllai, az etvágyat nem ronjták és kitérő izenek.	
	Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadohos 50 fillér. Fő és székéldősi kaktar:	
Megfojt ez az átkozott köhögös!	„NÁDOR“ GYOGYSZERTÁR Budapest, VI. Váci-körút 17.	Egger mellpasztüllai csakhamar meggyógyított.
Kapható Kunszentmártonban: Lukacs Andor és Netzsek Rezső gyógyszerárkában.		

— **Rendkívüli közgyűlés.** Kunszentmárton közeg képviselőtestülete 1903. évi november hó 29-ik napján vagyis vasárnap délelőtt 9 órakor a községben tanácsmestere rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A közeg pénztár 1901. évi számadásának a vármegy által való jóváhagyásának feljelentése. 2. Az 1903. évi potkoltségekbe az iskolai kiadások befizetésére 11961 koronának feljelentés elrendelése vármegy határozat. 3. A községi tegla-cserép üzlet kezelésére tárgyalás vármegy határozat. 4. Az iskolai tanácsok beszámolóját elrendelő vármegy határozat. 5. A központi iskola tanítóknak a kert atányi kiadása tárgyalás községigazgató bizottsági határozat. 6. Papp Péter és Biro József helyettes kasszafőttsai annak megállapítása. 7. Ötletünk 5. koronájával. 7. A közvetlen adófizetői adó minimumának felmérése tárgyalás a községigazgató bizottsági határozat bemutatattik.

— **Fegyelmi eljárás Nagy Zoltán adóügyi jegyző ellen.** Ismeretes olvasónk előtt, hogy a kunszentmártoni községi potadófolyókönyvben történt javításra, illetve hamis bejegyzés miatt szerkesztőnk feljelentést tett az adóügyi osztály ellen. Ebben az ügyben a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat befejeztetett. A tisztai alsó járás főszolgabírája által 5298.93 sz. adó ügy történetét tárgyalta most Nagy Zoltán adóügyi jegyző ellen az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-a pontja alapján a fegyelmi eljárás elrendeltetett. — Várakozással nézünk a fegyelmi eljárás befejezésére ele.

— **A túzóltok Katalin-bajja,** mely folyó hó 21-én lett Siposk Kálmán vendégülhözve megtartva, a várakozás fölül rosszul sikerült. Összesen hét leányka jelent meg a mulatságon, kik azután megemlékeztek a mulatságot, mert a sok tánczra öles fiatalember nem hagyta őket egy pillantra sem pihenni. — Hát csak ennyit érdemeltek meg túzóltóink a faradsággal teljesített munka után? — Az anyagi szert azért megis meghozta az adakozók bőkezűsége. Mar-nár felő volt, hogy túzóltóink alaposra ráfekteték a mulatságra, a mikor egy-másután jöttek a felülzestek. — A mulatságon jelen voltak: asszonyok: Belezay István, Benesik István, Jordan Imre, Kozsmárk Miklós, Molnár Ignác, Szűcs Lajosné, és az. Trince Vilmosné és Zsibrita István. — Leányok: Belezay Ilonka, Benesik Mariska, Kozsmárk Ilonka, Molnár Erzsike, Szűcs Mariska, Trince Riza és Zwanzigen Leopoldina (Bees). — A mulatságon felülzest szereztek voltak dr. Talyai Ottó, az. Trince Vilmosné és a Magyar-Franzia bizottság tarsaság 10-10 kor. Dosa József 6 kor., Mátyás Lajos 6 kor., János 4 kor., Biro József 2 kor. 40 fill., Kiss Ernő Gyollay Mátyás, Horváth István, P. T. és Lukács Andor 1 kor. 40 fill., Klein Adolf 1 kor 60 fill., Erzsike 2-2 kor., Klein Adolf 1 kor 60 fill., Kálmán Dezsa, Wolf Dezso, dr. Neuberger Márk, Kálmán Dezsa, Wolf Dezso, Balog Márk, Sárosy Nándor, Molnár Ignác, Sarkadi Béni, Caribus József, Kozsmárk Miklós, Garay György, Oláh András, Józsa J. József, Bozók Kálmán, N. N., Papp Kálmán, Frank József, Király Imre, Walter Ignác, P. Kovács György, Rosenberg Már, Cseuz Károly, Ambrosz Pál és Balla Antal 1-1 kor., Neumann Armin, dr. Jordan Imre, Kovács Antal és Szántó Agoston 90-100 fill., Fazekas Andras, Singer Béla, Gyula Andras, Takacs Péter, Hegedűs Mihály, Takacs Károly, Beasik Kálmán, Benesik István, Tömör István, Belezay István, Kovács Péter, K. Nagy Sándor, Gyollay Lajos, és Kovács Kálmán (Csihahaza) 40-40 fill., N. N. és Andrácsik János 30-30 fill., Kovács Mihály és Kiss István 20-20 fillert. Összesen 107 kor. 80 fillert. — Tiszta jövedelem 82 kor. 50 fillert. — Fogadják az adakozók a túzóltó testület köszönetét.

— **Iparosok nyugdíjintézménye Szegeden.** A szegedi iparpartellát a szegedi kereskedelmi és iparkamara kerületébe tartozó iparpartellátokhoz felhívást intézett, melyben a nyugdíjintézet

megalkalítása tárgyában csatlakozásra, toborzásra hívja fel őket. A kamara körüllet iparosok részéről készült nyugdíj-egyesület alapszabályait a miniszterium jóváhagyta azzal a kikötéssel, hogy a megalkaluláshoz 1000 tag szükséges. Az egyesület megalkalulásának ez volt a gútlója, mert eddig még csak néhány száz tag jelentkezett. Most így velük összetöbbszáz az ezer tagot.

— **Aki dupla napidíjat akar!** Dr. Bozók Árpád feljelentést tett önmaga és társai ellen pártbizottság ellen. Ez ügyben folyó hó 26-án lett volna a szolnoki törvényszék előtt a tárgyalás megtartva. A tárgyaláson megjelentek: Dr. Neuberger Márk, dr. Svábó Lajos, Tóth Mátyás és Nagy Zoltán. A fordított dr. Bozók Árpád nem jelent meg, miert is a tárgyalási elnök felszólította a megjelenteket, hogy napidíjakat és költségeiket szármítsák fel dr. Bozók Árpád ellen. Nagy Zoltán rögtön késznek nyilatkozott a napidíj és költségek felszámítására, de egyik a megjelentek közül azt mondta:

— Kérem előnk úr, hiszen mi valamenynyen vádlottak vagyunk!

Elnök: (Nagy Zoltánhoz) Hát akkor mit akar maga?

Nagy Zoltán: Kérem, engem dr. Bozók Árpád úr büszkén való kebelbarátjának.

Elnök: Az már más!

De azért nem hagyta a díjakat felszámítani. — Hát ha még azt tudta volna, hogy Nagy Zoltán adótszállított be Szolnokra s Kunszentmárton községétől ezért megkapja a napidíjat és költségeit...

Hát bizony jó is lett volna egy füst alatt két napidíjat és költséget felvenni, ha mindjárt az egyik a „kebelbarat” bőreire ment volna is!

— **A Horgony-Pain-Expeller** (Richters Limentum Capsici comp.) igazi nepszér háza szerezte lett, mely számos családban már több mint 34 év óta mindig készletben van. Hárfájás, csepjafajdalom, fejfájás, közhvény, csiznál stb.-nel a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsolés mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkórnal, minő: a kolera és hányhősbefolyás, az allertnek Pain-Expellerrel való bedörzsolés mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziserjő orvdmennyel használott az influenza ellen is és 80 f. l., k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható, de bevariasít alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Limentum”-et tessék kerni és a „Horgony” védjegyre figyelni kell.

— **Lenyegország.** A júliusi forradalom híre napok alatt végig röplött egész Európán. A lenyegország bűszken neveztek magukat a Kelet francziának. A francia nyelv is nagyon el volt kóztük terjedve. Sok műveltségű káposcs is fűzte őket az igazi forradalmi nemzethez. A júliusi forradalom híre megmozdított náluk minden. A belgiumi felkelés biztosra vették az orosz beavatkozást s így a nagy háborút Franciaország és az orosz között, mely visszandja Lenyegország függetlenségét. Epen az orosz hadi készülődés, mely azzal a veszélyeli fenyegetett, hogy az országot muszka katonaság szállja meg, a nemzeti hadakat pedig külföldre viszik, tette szükségessé a forradalom ügye kitörését. Ezt a franczia titkos tarsaságok kiűldöttjei is siettettek, hogy megakadályozzák a muszka seregnek nyugatra vonulását.

1830. december 10-ikére határozta el a carbonarik tarsaság, mely tagja közé számított a legtöbb táborokot és tisztet, a kiterjedt. De mivel a rendőrség több öszezűkűtt elfogott, siettek, hogy az egész tervük kibugabá dőljön. November 29-iken este egy csapat dék és kadét beront a nagyhérez palotájába, leöli az örök dék és maga a kormányzó is csak nagy bajjal menekül hálokötőben. A munkások a mozgalomhoz csatlakoznak, a lenyeg ország egy része is. Az ellenkező erzedéseket mezik. Efel után Konstantin kihívta az orosz örséget és Varsó mindenk raktaival és hadi készletével a forradalom vezetőink hatalmába jutott.

A lenyegtek szabadságharcával foglalkozik részletesen a Nagy Képes Alapítótmet most megjelent 202. füzet.

A 12 kötetes hogy munka szerkesztője Marcell Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet, írja is. Egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes felbőrkötésben 16 kor.; fizetékent is kapható 60 fillertől. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Római Testvérek Iródmű Intézet Résevény-társaság) Budapest, VIII., Últiut 18 sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletekkel is.

— **Kivonat az allami anyakönyvből.** Nov. 21-28-ig Születtek: Gulyás Katalin, Bócsai János, Kiss Andras, Szántó Marton, Kiss János, Neuberger Ilona. Házaságot kötöttek: Papp István és H. Hegedűs Mária, L. Kovács Antal és László Rozália, L. Kovács László és Barna Ilona, Santa Balazs és Róca Franciska, Kovács Gyula János és Gulyás Erzsébet, László Imre és Kalfas Rozália, Papp Antal és úv. Koszó Mihály-né szül. Katona Erzsébet, Dóka Róbert Dezso és Zónai Anna. Meghaltak: Nagy Erzsébet 16 éves Nagy Gáspár 52 éves, Szászky József 9 éves Csik József 60 éves, Tóth György 4 éves, Dürög Mária 6 éves.

CSARNOK.

Egy leánynak.

Látod, te kis széke leány,
Nem te vagy az első hibám.
Nem csak leged csókolgatlak
Büfogató forró ajkaidon.
Dél van már az én szívenben
És a te szívedben hajn...

Leszállt a hold nyugovóra,
Élrepielt a pisztolyom.
Te a boldogságban uszálsz én
a boldogtalanságban.
Nem úgy érek, nem úgy lattam,
Mint a csókok mamorában.

Ó, a csókok mamorában
A reginek a karjában.
A reginek, az élszönek,
Aki már nem ismer engem,
Akit én sem ismer már,
Akit igazán szerettem.

Széke leány, széke leány,
Ne legyél te az én hibám.
Kerülj engem, felejtis engem,
Ne szörj a szememre vádat.
Ami boldogság teneked,
Az én nekem sófót banat.

Szemhatos Elemér.

Gyilkos a várbán.

Estszékelt után a komáromi öregvár előtt elterülő angolokert egy kilónás kis öreg ember kulogott keresztül a vár kapu felé. Alacsony, zömök, szélesalvú de pupohatú s görbélvált emberke volt, szürke ruhája dób-dób módon lögött rajta, szemre hozzá kalappa a föl jőformán csak puskaszőrűre szakult látszott ki. A lábán valami papusfelét hordhatott, mert a lépése nem kopogott, csak a porond cserkült meg néha, meg az avar-lével zörgött, amint lomhán emelte a lábát.

Az az óra már elmúlt, ameddig a közönség szabadon járhat az öreg váron keresztül, a várkapu előtt ott állt az éjszakai kirendelt hakerőszak, szuronyos puskával a vállán. Amint meglátta a közelegő, szürke alakot, rákiáltott:

— Alj, ki vagy!

Az öreg egykedvűen kulogott tovább, egyenesen a kapu felé. A baka erre szóval szert lekapta puskáját s egyet lépve előre megogyszer rákiáltott a közelegőre:

— Alj, ki vagy!

Az öreg változatlan egykedvűséggel lépett előre még egyet. Ott állt már egészen szemben a bakával s mielőtt az harmadszor is rákiáltotta volna, kinyújtotta kezét a puská csővé felé...

II.

Ejfélok az orjarat, amely a felváltást végezte, az öregvár sötét felő leve kapuja előtt álló őrszemert arccal a földön fekvő taláta. A járatvezető hadnagy megdöbbenve lépett hozzá s megragta. A baka nem mozdult. Kiderült, hogy

a bakának oka volt nem mozdulni: a feje hátul kászáló volt összezsugorult valami irratós csapással, amely a eskőjáték is végig kéregette. Mellette ott hevert a manicheer, annak az agya csupa vér, meg agyvelő, azzal süjtötték agyón.

Az eset óriási felütést keltett az egész várbán. Hogy volt lehetséges, hogy a baka nem lőtt, mikor látta, hogy valaki ellenségos szándékkal közeledik feléje? Ez misoda erejű emberek kellett lenni annak, aki képes volt kezelni kiragadni a puskát, meg mielőtt löhethet volna? Ki volt a baka gyilkosa, honnan jött, hova lett s mit akar?

A szegény baka rémes halálának a szemézőjébe még a sem csillapodott egészen, amikor újabb iszonyu vadonra hirté riasztotta fel a várat. A nagy vadonra hirté riasztotta fel a várat. A nagy vadonra hirté riasztotta fel a várat. A nagy vadonra hirté riasztotta fel a várat. A nagy vadonra hirté riasztotta fel a várat.

Valamint kétségtelen volt az is, hogy a gyilkosnak benn kell tartózkodnia a várbán, mert a vár közepén elkövetett gyilkosság felfedezése pillanattól rögtön elrendelték az összes hadi beszárat s mikor a hajnal reggelre forog, nem nyiták meg a kapuk sem az atjáró közönség, sem a várból kikivánczók bakák számára. S megkezdődött a vár átkutatása. Kikezret minden kamazatát, átkutaták pinéket, padlásokat, tárházakat, bejárták a mély várakörök s a magas, elhagyott bástyáktól, de sehol idegen emberre nem találtak. A vár titkos folyosóit, cisternájának a levező csövét is bejárta egy bizottság . . . sehol semmi. A nagy elme- nekült, vagy pedig — katona.

De még csak gyutuba sem tudtak venni senkit, mert az őregvárbán benn tartózkodó s amugy is csekélyszámu katonaanyag mindössze három olyan legény volt, akikből ki lehetett — de csak igen nagy képzelt tiszteggel, — nézni akkora irratós erőt, amekkorára a két gyilkosság elkövetőjének okvetlenül szüksége volt. Az a három legény pedig vételetlenül mindegyik olyan jóvala, becsületes, tisztességes fia volt, hogy még a legény sem vésztet.

A titok maradt titok, de elkövetkezett a nap amely véresebbre festette. Samson Gaspar, a negyedik század egyik legdalaibab alitástje egy nap elült. Csak harmadnap találtak meg a holttestét a vár egyik legmagyabbján részén, a Vág felé eső bástyák legmagyabbján. A teste össze volt rúcsolva, a tuba leszagatta róla. S a hatalmas nagy ember be volt gyomzosolt egy szük falhasadékba, olyan erővel, mintha góka kalapáccsal verték volna oda be. Mígott olyan körülmények, amelyek a gyilkos rettenetes erejét tanusították.

Ez a harmadik gyilkosság azt a legengerikusabb rendszabalyokra kényszerítette a várparancsnokságot. A várkapuk éjjel-nappal zárva maradtak, egész őrszem nem állottak ki tőbbé, hanem mindenholo legalább három ember, azonkívül egész éjszaka külön őrszaktörök kirkáltak nemcsak benn a várbán, hanem a vár körül is, az árkokban és a sáncokban. Hiszen rettenetes, elképzelhetetlen dolog volt az, hogy egy várbán, ahol csupa feyzerkerző ember lakik, hol mindent a legelősebben megfigyelnek, egy elvetemedt gazember éjjel titokban garazdalkodhassék.

III.

Az a külön őrszaktörök, amelyet Lóránthi hadnagy vezetett, esti tizenegy órakor kijött a főkapun s balra töle mindjárt alapszektörök a vár harmadfélé mélyeségű főárkába. A bakák tőpoda dobnassal őrtek le az árok fenekére s ott sorakozva, a hold halvány fényénél eldugták körütjukra. Amint az ároknak ahhoz a pontjához értek, ahol kanyarodniok kellett, hogy a vár duna homlokzata alá jussanak, az élőkön haladó hadnagy halk hangon kiáltotta:

— Állj!

A menet rögtön megállt s a bakák kíváncsian tekintettek előre. Szemben velük, az árok fenekén egy furcsa kis őreg ember jött. A sávkaja melyen a szemébe volt hauer, görbe lábával egykedvűen kullogott előre. A hadnagy felémelte a kardját s rákiáltott:

— Állj, ki vagy!

A kis őreg ügyet sem vetett a kiáltásra, hanem csak ballagott előre. Lóránthi hadnagy erre neki szegozte a kardját s még egyszer rákiáltott:

— Állj, ki vagy!

Az őreg változatlan egykedvűséggel lépett előre még egyet. Ott állt már egészen szemben a hadnaggyal s kinyújtotta kezét a kardja felé.

Ebben a pillanattban menyődgerszerű ropogással szólat: meg két manicheer s a furcsa őreg ember irratós, velőgik ható üvöltéssel bukott előre, arecal a földre. Mind a két gölyő ajártá a mellét. Fel perc alatt halott volt. Azaz hogy döglött. Mert mikor a bakák odarohantak hozzá, hogy közérőlv megvizsgálják, csakhamar észrevették, hogy nem ember, hanem majom, abból az óriási fajtából való amelyben nyolc ember ereje lakik.

Később kiderült az is, hogy honnan került a várbá. Az Asperugi-cirkusz tulajdonosa az állatjait hajón szállította Bécsből Budapestre s a hajóról a gorillának éjjel sikerült megszöknie. Úszva kimenekült a partra, ahol egy parasztembert agyonvert s a majmok csodálatos ösztöneivel elvette a ruháját. Ugy történt aztán be a komáromi várba, ahol a három rettenetes gyilkosságot elkövette, cél nélkül, csupa vérontó kedvvel. Napraira válnak magas fa tetején huzta meg magát, a falai senkinek sem jutott észbe akutatni, azért tudott anyi ideig benn lappangani a várbán észrevétel nélkül.

Cholnoky Viktor.

Közgazdaság.

A pénzüzetek belső ellenőrzése.

A pénzüzetek körében élénk mozgalom fejlődött ki a belső ellenőrzés állandóra és tökéletesebbé tétele érdekében.

Hogy ez a cél pusztán a felügyelő bizottság szervezésének reformja után el nem érhető, az rég tudott dolog. A felügyelő bizottság állandó ellenőrzést nem gyakorolhat, a könyvek időnkénti megvizsgálása, a vagyonzserek csestről-csestre való számbavetele pedig még akkor sem biztos eszköz, ha a felügyelő bizottság szakértőkből áll és ezek ellenőrzésbeli feladataikat a legteljes mértékben teljesítik. Szó volt az állami ellenőrzés beállításának szükségéről is; de felhívástaló időnként teljesítést állami rászorok sem igen érthetőnek el nagyobb sikereket, mint a felügyelő bizottságok.

Ezeknél fogva ma már kőzohajlat képez az állandóan működő ellenőrző apparátus beállítása, amely nagyobb pénzüzeteknek ellenőrző osztály szervezéséből, kisebbeknek szakértő ellenőr alkal-

mazásából állana. Legelőször K o r m o s Alfréd, a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője lépett ki a közömbözéses terére és több kiváló szakferőlv közreműködésével hozzáfogott egy, a pénzüzetek belső ellenőrzését tárgyzó terjedelmes mű megírásához. E célból ő és munkatársai összegyűjtötték a küll- és belföldi szakirodalom e tárgyú termékeit, körutakat tett a hazai pénzüzetek ügykezelésének, ellenőrzésének s az e tekintetben mutatkozó hiányoknak tanulmányozása végett, beszerzte a belső- és küllföldi kiválóbb pénzüzeteknek alkalmaszabályzatokat, ügyviteli, számfeljesztés, ellenőrzési nyomtatványokat stb. s mind ezek egybevetyítése és tanulmányozása után szerkesztette meg a pénzüzetek belső ellenőrzését tárgyzó mű, amely közelebb sajgó alá kerül s e részben hazai irodalmunkban uttörő lesz. (Előzetes megrendelések a Magyar Pénzügy szerkesztőséghez Budapest, Almásy-ter 2 sz. a. intézendők.)

A könyvben megismertetőndő ellenőrzési rendszer követeli az ellenőrzésnek a kezeletől való teljes különválasztást, ellenkények vezetését, a pénztári utalványok két-két példányban kiállítását, a napi zárlatoknak és az időnkénti váratlan vizsgálatoknak a független ellenőrző osztály által való teljesítését stb. Mindezekre vonatkozólag a mű tizenöt utbaigazításokat ad és pedig a pénzüzetek utzítőkének minden egyes ágazatát tárgyzó állandó ellenőrzésre nézve.

A Magyarországi pénzüzetek országos szövetségét előkészítő bizottság szintén felvette a szövetség alapszabálytervezetét az ellenőrzés ügyét. A szövetség oly szakferőlv revizorokból fog gondoskodni, akik az egyes pénzüzetek ügykezelését, könyvitelét számadásait behatóan megvizsgálják s utbaigazításokat adnak a helyes kezeletre és ellenőrzésre nézve.

A román jellegű pénzüzetek szövetségének Nagyszababben közelebb megtartott értekezlete szintén behatóan foglalkozott az ellenőrzés kérdésével s az állandó belső ellenőrzés beállításának szükségességét mondták ki. A szövetség állandó bizottsága ambuláns szakferőlv könyv- vizsgálati a kisebb pénzüzeteket, kívánatra a nagyobakat is, a könyvek megvizsgálása végett sorra megütoztatják.

Végül meg kell jegyezniük, hogy számos pénzüzetnél az állandó intern ellenőrzés már is be van állítva, minél-fogva bátran állíthatjuk, hogy hazai pénzüzeteknél a lehető teljes biztonságnyújtás a betevők és részvényesek vagyonzának tárgyzabán és e tekintetben a sokszor nagngazott állami felügyelő szükségessége teljesen elcsik.

Kiadó-tulajdonos

ÖZV. CSANÁDY JÓZSEFNE.

Oh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögös!

köhögés, rekedtség és elajkandós ellen egyrés és biztos hatásnak

Eggyer melpasztilái, az etvagyat nem rontják és kifűno iznek.

Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadohos 50 fillér. Fő és szűkítősi raktár:

„NÁDOR” GYOGYSZERTÁR Budapest, VI. Váci-körút 17.

Ejjen!

Eggyer melpasztilái csakhamar meggyógyított.

Kapható Kunszentmartonban: Lukács Andr és Netzasek Rezső gyogyszertárakban.

Eladó!

Két darab használt de jó karban lévő boltajtó, vasredőnyvel felszerelve jutányos áron eladó. Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

SZÓLÓLUGAST

ültesünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homokfalakat.

Erre azonban nem minden földrajzi alkalmas, (bar mind kuszó természetű) mert nagyobb-része ha megújí, természet nem hoz, ezért sokan nem érték eredményt eddig. Hol ugyanis alkalmas fajokat ültettek, azok bőven el-
látják házuakat az egész szőlőterés idején a leg-
kitaóbb muskataly és más edes zölkökkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem a minosen oly ház, melynek fala mellett a leg-
csékélyebb gondozással felnevelhető nem vol-
na, ezenkívül más épületeknek, kerteknek,
kerítéseknél stb. a legremekb. zövek, anél-
kül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az
egyébbe használható részekből. Ez a tech-
noladatosabb gyümölcs, mert minden évben te-
rem.

A fajok ismeretössére vonatkozó, színes
fénynyomatú katalógus bármikor ingyen és
bérmentve küldetők kérésre, aki címét egy le-
velezőlapon tudatja.

Cím:

Ermeleki első szőlőoltvány telep Nagy-Kágya, u. p.
Szekélyhid.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait a magyar

irodalom főműveit

Franklin-Társulat kiadására.

Magyar remekírók

cím alatt egyintéti szép kiadásban, 55 kötetben, díszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

- Tartalomza:
- Arany János
  - Arany László
  - Balassa Bálint
  - Eötvös József
  - Herzényi Dániel
  - Csiky Gergely
  - Csokonai V. Mihály
  - Czeuczor Gergely
  - Deák Ferencz
  - Eötvös József hr.
  - Fazekas Mihály
  - Garay János
  - Gyvadányi József
  - Kármán József
  - Gyöngyösvay I.
  - Katona József
  - Kazinczy Ferencz
  - Kemény Zsigmond
  - Kifalussy Károly
  - Kifalussy Sándor
  - Kilesey Ferencz
  - Kossuth Lajos
  - Madách Imre
  - Miksa Kelemen
  - Pázmány Péter
  - Puffli Sándor
  - Széchenyi Gyula
  - Szechenyi István gr.
  - Szegedini Ede
  - Teleki László gr.
  - Tompa Mihály
  - Vajda János
  - Vörösmarty Mihály és
Zrínyi Miklós műveit.

Népes 12-ya. Népbállok. Kuruczoköltészet.

*A csillagot jelölt remekírók műveinek kiadását a Franklin-Társulat magának szorosodásilag biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezenkívül az írók nével: emífféle más gyűjteményben az idő aszerint meg nem jelenhetik.

A Franklin-Társulat által kiadott Magyar Remekírók III. sorozata is már megjelent és a következő köteteket tartalmazza:

Czeuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltvány Irén.
Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.
Kölcsey Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Angyal Dávid.
Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrői Sándor.
Vörösmarty Mihály munkái III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

I. SZOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái I. Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte Vadny Károly.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.
Tompa Mihály munkái I. Sajtó alá rendezte Lévy József.
Vörösmarty munkái I. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

II. SZOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái 2 kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Riedl Frigyes.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz.
Rieviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Karoda Pál.
Szegedini Ede színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József.
Vörösmarty Mihály munkái 2 kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

Megrendeléseket elfogad minden hazai könyvkereskedés vagy a Franklin-Társulat Budapestben.

**A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Borgony-Pain-Expeller**

egy négy kiperálható bázszer, a mely már több mint 35 év óta megbízható bebizonyított alkalmazásait hátrépitve, egész a megújult.

Intés. Silányabb utazások miatt bevéte-
sem látkor óvatossá legyek és csak
eredeti árvelettel átvételben a „Richter”
védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel
kapcsolatban a 30 L. 1. 40 L. 2. L. árban
a legelőbb győzelemértékesen kapható. **FRANKLÉR
TÖRÖK JÓZSEF, gyógyszerészeti
Budapestben.**

Richter F. Ad. és társa.
a csész. és kir. udvart. szállított.
Rudolstadt.

URALKOS-KÉK

ruha-mosáshoz
a legjobbkeltűző.
— Törvényesen védve. —
Mosó-intézetekben, háztartásokban a
legkedveltebb ruhakétkítő.
Olcsó és felülmulatlan!
kís üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz
elegendő. — 1 nagy üveg 1.60 kor.
1/3 üveg 1 kor.
Kapható mindenütt.
Utánzatoktól óvakodjunk!

Kizárólagos gyártói:
HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára
Budapest, VI. Rózsa-utca 85.

Nyomatott özv. Csányó Józsefné gyoresajtóján Kunsmetmártonban.